

5. Русифікація через телебачення. Маніпулятивні технології минулого і сучасності. *ТЕКСТИ.org.ua* URL: https://texty.org.ua/fragments/44664/Rusyfikacija_cherez_telebachenna_Manipulatyvni_tehnologiji_mynulogo_i-44664/.

6. Українська мова втрачає позиції в освіті та книговиданні, але тримається в кінопрокаті (+інфографіка). *ТЕКСТИ.org.ua* URL: https://texty.org.ua/articles/41135/Ukrajinska_mova_vtrachaje_pozyciji_v_osviti_ta-41135.

Кузьменко Дарина Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
т.в.о. завідувача кафедри правничої
лінгвістики Національної академії внутрішніх
справ **Шутенко С. В.**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Актуалізація пошуків перетину правової сфери з іншими площинами життя людей, що надає потужного поштовху розвитку методології права, зумовлює виникнення усе нових дослідницьких напрямків. Сьогодні можна з упевненістю говорити про мораль права, політику права, економіку права.

Мова права – функціональний різновид літературної мови з характерними лінгвостилістичними та структурно-жанровими ознаками, обумовленими специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній. Основними галузями функціонування сучасної правничої мови є законодавство (національне і міжнародне), судочинство, нотаріат і діловодство, юридична наука й освіта, правова інформація.

Мова права характеризується набором певних лінгвостилістичних параметрів, які водночас слугують і вимогами до сучасного юридичного тексту: офіційність, ясність, точність, однозначність, повнота змісту, логічна послідовність, аргументованість, чіткість структури викладу, настановчо-інформативний (директивний) характер правових приписів, кодифікованість, узагальненість, суворона нормативність на всіх мовних рівнях, високий ступінь стандартизації (термінології і синтаксичних конструкцій: усталених зворотів, формул, кліше), стилістична однорідність, нейтральність (беземоційність), традиційність (стабільність) засобів вираження, відсутність індивідуально-авторських рис [3].

Юридична мова як соціально та історично сформована сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, граматико-стилістичних) являє собою поліфункціональну, відкриту і багаторівневу систему.

При визначенні предмета юридичної лінгвістики необхідно брати до уваги, крім предмета лінгвістики, і предмет юриспруденції. Якщо предметом лінгвістики є вчення про мову, її сутність, будову, функціонування та розвиток, предметом юриспруденції - вчення про державу та право, то предметом юридичної лінгвістики, на наш погляд, - вивчення ролі та функцій мови і мовлення в юрисдикційному процесі як у синхронному, так і в діахронному плані [1].

Серед найважливіших завдання юридичної лінгвістики слід визначити такі:

- 1) опанування методикою складання та редагування правничих текстів;
- 2) вивчення методики проведення лінгвістичної експертизи законопроектів;
- 3) оволодіння основами законодавчої техніки;
- 4) опанування методикою проведення фоноскопичних досліджень;
- 5) вивчення особливостей ораторського мистецтва суддів, прокурорів, адвокатів та інших працівників правничих інституцій;
- 6) робота над підвищенням культури усного та писемного мовлення працівників правничих інституцій та ін [2].

Поряд із завданнями, пов'язаними з загальними закономірностями розвитку юридичної лінгвістики як науки, можуть ставитися завдання, зумовлені якимось конкретними обставинами (наприклад, замовленням юридичної практики на проведення експертизи мовлення особи, що підозрюється у вчиненні злочину і под.).

Як відомо, жодна галузь науки не може обійтися без методології, яка обґрунтовує теоретичні засади наукових досліджень, основи основ будь-якої науки. Оскільки в науковій літературі відсутня на сьогодні єдина точка зору на визначення понять та тлумачення значень термінів метод, методологія, методика. Під методом слід розуміти спосіб пізнання явищ і процесів природи та суспільства, методологією – вчення про методи наукового пізнання світу, методикою – практичне використання методів, прийомів та засобів для розв'язання якогось конкретного завдання.

Методологія дослідження функціонування мови у юрисдикційному процесі ґрунтується на синтезі загальнонаукових підходів і передусім методів правових і мовознавчих наук, а також усіх тих галузей знань, які охоплює цей міждисциплінарний напрям дослідження, а саме: психологія, політологія, філософія тощо.

Методолічні засади правничої лінгвістики ґрунтовно розроблені Ю. Ф. Прадідом, ці питання привертають увагу і багатьох інших вчених, зокрема таких, як Н. Артикуца, О. Юрчук, Г. Онуфрієнко.

Серед значної кількості методів, якими послуговується правнича лінгвістика, такі, як діалектичний, історичний, логічний,

аналізу та синтезу, системний і статистичний, моделювання, соціологічний і порівняльний.

Актуальна необхідність системного введення лінгвоюридичної експертизи всіх видів законодавчих актів на таких етапах: при їх складанні, при їх ухваленні відповідними органами законодавчої або виконавчої влади, при їх реалізації, зокрема у разі виникнення конфліктів між суб'єктами й об'єктами права і розгляду подібних випадків у судах різних інстанцій.

Проблема сучасних лінгвістичних досліджень права полягає у тому, що не лише ігноруються питання правових комунікацій в окремих мовних ситуаціях, але й відсувається на другий план проблематика методологічного характеру. Мова права є тим компонентом, що підтримує цілісність правової сфери, забезпечує перенесення теоретичних конструкторів та концептів з рівня штучної мови юридичної науки на рівень натуральної мови правового життя [2].

Структура мови права становить такі рівні:

- мова закону;
- мова правової доктрини;
- професійна мова юристів;
- мова процесуальних актів;
- мова договорів [3].

Мова, мовна політика, зміст публікацій є складником національної і державної безпеки України. І в цій царині здійснено значний внесок науковцями, освітянами, митцями, патріотами, волонтерами, державними і громадськими діячами, працівниками правоохоронних структур і служб, військовими.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. В. Мова права та юридична термінологія. К., 2012. 200 с.
2. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник. К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»; ТОВ «Фірма «Періодика», 2010. 322 с.
3. Прадід Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики: Навч. посібник / За ред. чл.-кор. АПрН України Ярмиша О. Н. Сімферополь: Доля, 2002. 274 с.